

побудовою сюжету, в основі якого багатоступеневий розвиток і освіта особистості, стоять «Близнюки» Т.Г. Шевченка, «Спогади дитинства Миколи М.» П. Куліша, «Хлопська дитина» Ф. Заревича.

Література

1. Гетьман С. В. Просвітницький ідеал людини та його образна інтерпретація у повістях Т. Шевченка: Українська література : Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ : 2003. 19 с.
2. Грицюта Н. Структурні особливості бінарного образу. *Слово і час*. 1991. № 12. С. 73–78.
3. Притолюк С. А. Жанрові особливості роману виховання. – Тернопіль : Видавець Стародубець, 2004. 48 с.
4. Сидоренко А. А. Роман виховання в українській літературі другої половини ХІХ – початку ХХ століть : Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1991. 19 с.
5. Сидоренко О. О. Повість «Близнюки» в контексті духовних пошуків поета. *Слово і час*. 1991. № 12. С. 68–72.

ТЕХНІКА ПЕРЕФРАЗУВАННЯ ЯК СПОСІБ УНИКНЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ КОНФЛІКТОГЕНІВ У КОМУНІКАЦІЇ

Чорній А. Л.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Чорній Р. П.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Мовлення людини формується під впливом двох взаємозалежних компонентів – сприйняття (розуміння) та відтворення. Природним є те, що думка

людини, яка вербалізована, сформувалась під впливом багатьох факторів, зокрема емоцій, активного словника мовців, і безперечно фактів, котрі репрезентуються. При цьому важливим етапом є «донесення» думки до свого слухача для того, щоб «налагодити ефективну комунікацію» між мовцями. Серед комунікативних прийомів, на які слід звертати увагу при спілкуванні, відносимо прийоми пов'язані із застосуванням техніки активного слухання та роботу із мовними девіаціями як спосіб передбачливого уникнення мовленнєвих помилок [3, с. 6].

Для правильного сприйняття інформації важливими є **«ворота сортування»** інформації, оскільки залежно від цих «воріт» відбувається сприйняття іншою особою правильного повідомлення.

Ворота сортування – це життєві орієнтири співбесідника, те на що він опирається у розмові і готовий обговорювати. Класично виділяють 6 воріт: люди, речі, дії, цінності, процес, час і місце. Здебільшого для співбесідника важливими є 2-3 із них. Тому посереднику у процесі перефразування інформації важливо розуміти в якому ключі представити інформацію, аби комунікантів зацікавила інформація для пошуку спільного рішення [2].

Виходячи із цього, розуміємо, що важливим в отриманні повідомлення є його правильне декодування, що можливе лише через перетворення інформації, роблячи її зрозумілою і доступною, при цьому зберігаючи зміст сказаного. Найбільш поширеним лінгвістичним інструментом, завдання якого полягає у перетворенні повідомлення є **техніка перефразування**.

Науковці наголошують на дуалістичності такої техніки, адже з однієї сторони перефразовуючи ми маємо справу із правильним розумінням змісту висловленого, а з іншої із правильним відтворенням. Поряд із цим, Мері Мітер та Верда Шейкер виділяють три рівні застосування техніки перефразування: лексичний, структурний та контекстуальний [4, с. 431].

На **лексичному рівні**, ми можемо спостерігати вживання одиниці, котра може мати декілька значень. Наприклад: «Manhattan», що може розглядатись як місто штату Нью Йорк, так і назву корабля. Реакцією на такі умови може бути як поставлене **запитання у відповідь із використанням номінативної одиниці**, наприклад “Do you mean what is the latitude and longitude of the city Manhatten?” або ж **запитання, котре виділяє різницю** між однойменними предметами “Do you mean list of the latitude and longitude of the city Manhatten or the ship Manhatten?”.

Зокрема, розглянемо цю техніку на прикладі проілюстрованому у романі “The Help” [5]:

Aibileen straightens her notebook that's sitting on the kitchen table. I watch as she aligns her two yellow pencils. “Remember, I told you Constantine had a daughter.

Well, Lulabelle was her name. Law, she come out pale as snow. Grew hair the color a hay. Not curly like yours. Straight it was.

“She was that white?” I ask. I’ve wondered this ever since Aibileen told me about Constantine’s child, way back in Elizabeth’s kitchen. I think about how surprised Constantine must’ve been to hold a white baby and know it was hers.

Зважаючи на те, що діалог ведеться між представниками різних етнічних груп щодо питань дискримінації за ознакою кольору шкіри, порівняння *pale as snow* набуває своїх індивідуальних характеристик. З однієї сторони такий троп співзвучний фразеологізму *as white as snow*, що означає «блідий як полотно» [6, с. 463], здебільшого через страх або тривалу хворобу, а з іншої відтворює ознаку на позначення кольору шкіри. Так, задля уточнення, що саме має на увазі мовець, інший ставить уточнююче запитання *She was that white?*, тим самим перевіряє правильність сприйняття інформації.

На **структурному рівні** необхідність застосування техніки перефразування з’являється тоді, коли вживається означальне слова до пари однорідних членів речення, що ускладнює сприйняття загалом, та чітке усвідомлення повідомлення зокрема. Виходячи із таких умов, комунікант може або змінити послідовність сполучуваних слів, приставивши означальник до означуваного слова, розширити кількість означальників або ж ускладнити речення, сформувавши складнопідрядне із підрядним означальним.

На **контекстуальному рівні**, техніку перефразування застосовують у випадку, коли контекст висловленого не є чітко зрозумілим відповідно до обставин діалогу, і відповідь на запитання може стосуватись декількох не пов’язаних між собою речей. Зокрема розглянемо на прикладі роману “To Kill a Mockingbird” [7] діалог учня та вчительки щодо групового класу «амішів».

When lunchtime rolled around on ten first day of school, Miss Caroline noticed that Walter Cunningham had no lunch. She tried to loan him a quarter to buy lunch, but he was very 5 embarrassed and kept saying no. The class expected ME to explain the situation to Miss Caroline, so I did. When I stood up, she asked, “What is it, Jean Louise?” I replied, “Miss Caroline, he’s a Cunningham.” But she didn’t understand what I meant. What I was trying to tell her was that the Cunninghams were very poor farmers, but they never took charity. They never took anything that they couldn’t pay back. And since Walter couldn’t pay Miss Caroline back, he wouldn’t take her money.

У даному випадку ми бачимо, що необхідність перефразувати на контекстуальному рівні з’явилась одразу, після запропонованого першого пояснення, оскільки локальні домінування не є відомими реципієнту повідомленнями. Таким чином, мовець застосовує **техніку уточнення**, що дозволяє розкрити суть життя людей.

“And Burris,” said Miss Caroline, “please bathe yourself before you come back tomorrow.” The boy laughed rudely.

“You ain’t sendin’ me home, missus. I was on the verge of leavin’—I done done my time for this year.”

Miss Caroline looked puzzled. “What do you mean by that?”

The boy did not answer. He gave a short contemptuous snort.

One of the elderly members of the class answered her: “He’s one of the Ewells, ma’am,” and I wondered if this explanation would be as unsuccessful as my attempt. But Miss Caroline seemed willing to listen. “Whole school’s full of ‘em. They come first day every year and then leave. The truant lady gets ‘em here ‘cause she threatens ‘em with the sheriff, but she’s give up tryin’ to hold ‘em. She reckons she’s carried out the law just gettin’ their names on the roll and runnin’ ‘em here the first day. You’re supposed to mark ‘em absent the rest of the year...”

“But what about their parents?” asked Miss Caroline, in genuine concern. “Ain’t got no mother,” was the answer, “and their paw’s right contentious” [7].

В цьому прикладі представлено варіант техніки уточнення, за допомогою якої деталізується інформація, але й про техніку роботи із конфліктогенами шляхом приведення сторони до спільного знаменника щодо групи людей «*the Ewells*». Виходячи із цього, посередником було інтерпретовано слова Буріса до Міс Керолін, оскільки у репліці *You ain’t sendin’ me home, missus. I was on the verge of leavin’ – I done done my time for this year...* спостерігалась потенційна можливість розвитку конфлікту, яку вдалось нівелювати через **техніку номінування категорій**.

Окрім цього, важливими техніками, якими користуються посередник у процесі перефразування є техніка рефреймінгу та фреймінгу, що полягає у зміні акцентів у сприйнятті інформації, створюючи так звану «рамку», в якій предмет обговорення розглядається не як багатогранне явище, наприклад “What good sides of your husband’s personality as the farther of your children can you define?”. Таким чином, посередник розглядає чоловіка і як батька, звертаючи увагу на його позитивні сторони [1, с. 60].

Отож, техніка перефразування є складною категорією, котра реалізується на трьох рівнях: лексичному, структурному та контекстуальному. При цьому, важливим у перефразуванні є ворота сприйняття, котрі допомагають змінити акценти висловлюваного зі сторони «емоційності» в сторону доступності для індивідуального сприйняття реципієнтом. Окремо варто звернути увагу і на техніку фреймінгу та рефреймінгу як похідних техніки перефразування.

Література

1. Волобуєва О. Ф. Психологічний контекст визначення медіації як міждисциплінарної науки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2016. № 1. С. 53–65.
2. Любимов А. Мастерство комунікації. URL: <http://wanderer.org.ua/book/nlp/mk.htm>.

3. Чорній А. Л. Медіативні стратегії посередника у конфліктному дискурсі (на матеріалі англомовних художніх творів XX – XXI століть) : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 10.02.04 «Германські іови». Чернівці, 2019. 20 с.
4. Meteer M. Strategies For Effective Paraphrasingю. URL: <http://www.aclweb.org/anthology/C88-2088>.
5. Stockett K. The Help. URL: https://gelleresol.weebly.com/uploads/3/0/1/6/30164729/the_help_-_kathryn_stockett.pdf.
6. Chambers Dictionary of Idioms: English-Ukrainian semibilingual. Київ : Всеувиго, 2002. 475 с.
7. Lee H. To Kill a Mockingbird. URL: https://royallib.com/book/Harper_Lee/To_Kill_a_Mockingbird.html.

РИСИ «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» У ТВОРАХ О. ТУРЯНСЬКОГО ТА Р. ОЛДІНГТОНА

Шевчук К. В.

*студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Література «втраченого покоління» виникла та активно розвивалась у період між двома світовими війнами. Ця літературна течія швидко стала популярною, а твори її представників залишаються актуальними і сьогодні. Назва «втрачене покоління» утверджена у літературній критиці завдяки Гертруді Стайн. Письменники-представники цієї літературної течії – це люди, які не змогли спокійно жити після побаченого свавілля та жорстокості. Вони були учасниками воєнних дій та не змогли адаптуватися до звичайного рутинного життя: війна залишилася в них. Після повернення з фронту вони не повірили, що життя продовжується: люди ходять в кафе, кінотеатри...

Найяскравішими представниками «втраченого покоління» Західного світу є Анрі Барбюс, Ернест Хемінгвей, Річард Олдінгтон, Френсіс Скот Фіцджеральд, Еріх Марія Ремарк. В українській літературі риси цього напрямку наявні у творах Осипа Турянського, а також представників Січових Стрільців (Р. Купчинський, О. Назарук, Л. Лепкий).